

**MADE IN
SZEGED**

Hegedük, csellók, gitárok

Nemcsak a város, de az ország egyik legerősebb üzeme található a Hétvezér utcában. A Szegedi Hangszergyár. Rajtuk kívül üzem-szerűen csak egy budapesti ktsz foglalkozik hangszerek-szítással. Ott ütös hangszereket készítenek, itt vonósokat, pengetősöket: hegedűket, csellókat, gitárokat, cittrákat.

Ezerkilencszázötvenháromban született — néhány kisiparos, hangszerekészítő munkás kezdeményezéséből — ez az üzem. Eleinte kevés hangszert gyártottak Szegeden, s elsősorban a belkereskedelemben. Főként gitárok kerültek ki akkoriban az üzemből. Az első export dátuma 1960. Ekkor még csak 71 ezer forint értéket képviselt a hangszerekivitel, s az össztermelésnek csupán 0,9 százalékát.

Idén már a termelés 70 százalékát jelenti a hangszerekexport. Az eltelt évtizedben — hogy csak a legnagyobb vevőket soroljuk — a Szovjetunióba, az USA-ba, Angliába, az NSZK-ba, Svédországba, Ausztriába szállítottak hangszereket, de vevők voltak a kubaiak és a spanyolok is. Az előbbiek dzsesszbőgőket, az utóbbiak gitárokat vásároltak a szegediéktől.

A most befejeződő harmadik ötéves tervben 34 ezer vonós hangszert készítették, ebből 22 ezer darab a határokon túl került a hivatásból vagy passzióból muzsikálók kezébe. A gitárokból 31 ezer darabot gyártottak ez idő alatt, ebből 7 ezer volt az export.

A minőségi mérce különösen magas a hangszergyártásban. Egyrészt a világgiacon sok a vetélytárs, rendkívül erős a mezőny. S ha a japán, a kínai, vagy akár a csehszlovák, lengyel hangszergyártás hagyományaira gondolunk nagyra értékelhetjük, hogy a magyar hangszertipar nemcsak képviselni, de reprezentálni is tudja a szegedi üzem.

Elsősorban azzal, hogy a minőségi igényeket gondos

munkával kielégítik. De a vevők speciális kívánságainak is messzemenően eleget tesznek. Kidalgozásban, színezésben, az anyag megválasztásában különféle követelmények adódnak, s a gyár vezetői — noha a KONZUMEX külkereskedelmi vállalat bonyolítja le a kivitel —, személyes kapcsolatot is tartanak fenn a vásárló cégekkel. Erre a szakma különleges, művészeti jellegét tekintve szükség is van.

Ahogy a hegedűjátéknak megvannak a maga művészi, a hangszerekészítésben is művészi tökéletességre, mestermunkára van szükség. A gyár szakgárdája kialakult, összekovácsolódott az évek során, ügyes mesterkezek formálják a hegedűt, a gitárt, s a többi szépen szóló terméket. Az emberkez szerepét külön is hangsúlyozni kell, hiszen az összes technológiai időből csak 10 százalék a gépi és 90 százalék a kézi munkával eltöltött idő.

A lehetséges és szükséges műszaki fejlesztés mellett meg kell tartani az ilyen kézműves jelleget. Ezzel a precíz, gondos, minőségi munkával őrzi versenyképességét a 160 embert foglalkoztató üzem. Munkájuknak sok szépsége, de sok nehézsége is van. Az utóbbiakhoz tartozik a rendkívül hosszú átfutás. Jellemzősül: a hegedű 65, a cselló 80—90, a bőgő pedig 100—120 nap alatt készül el. De a hangszereknek való fát két évig kell tárolni, s utána még szárítani is. A lakkozásnak is sok a speciális követelménye, egy hegedűnél csak a festési munkálatok 18 napig tartanak.

Az idei adatokból: 7 ezer hegedűt, 1400 csellót, 270 bőgőt és 650 brácsát készítettek. Legfőbb vásárlói az NSZK-ban, Angliában és az USA-ban voltak az idén. A továbbiakra nézve is megvan a piaci igény a hangszerekre. Ezért negyedik ötéves tervüket úgy készítették el, hogy az idei 70 százalékos szinten tartják a hangszerekivitel.

Miért „sztár” a gűlbaba?

A magyar háziasszony — Európa számos országának főzési szokásaival szemben — évtizedek óta állhatatosan ragaszkodik a rózsahéjú, fehérjédús burgonyához, amelynek „divatja” másfelé már régen lejár. El is felejtették azokat a fajtákat, amelyekről beigazolódott: a termelők szerint annyi rossz tulajdonságuk van, mint a többi fajtának együttvéve. A termelők tehát egyáltalán nem ragaszkodnának hozzájuk, a vásárlók azonban — és ők tudják, hogy miért! — máskacsul kitartanak mellettük. Továbbra is „császár” tehát a gűlbaba és a kisvárdai rózsakrumpi, amelyeknek vevőterülete országosan 70 százalékra tehető.

Érdekes, hogy mennyi rosszat mondanak róluk a termelők. Például azt tartják, hogy igen fogékonyak a vírusbetegségekre, olyannyira, hogy egy-egy különösen kedvezőtlen esztendőben a termés jó része meg is semmisülhet és veszélybe kerülhet a belföldi ellátás kiegyensúlyozottsága. Egy másik növényi kórokozó, a fitoftóra-fertőzés sem kíméli ezeket a burgonyákat, amelyeknek egyébként is gyenge a termőképessége, ami a fogyasztási árban is érezteti hatását. Ezek után joggal tehető fel a kérdés: miért sztár nálunk továbbra is a gűlbaba? Arról van szó, hogy a magyar nemesítőknek eddig nem sikerült olyan bőtermő és a nagyüzemi igényeket is kielégítő jó étkesíri értékű rózsakrumpifajtát előállítani, amely lehetővé tenné, hogy a betegségre fogékony gűlbabát és a kisvárdai fajtát leváltásák.

Az újabb fajták ugyanis nem minden tekintetben váltak be. A három újabb készthelyi fajta közül kettő nem váltotta be a várakozásokat, s ezért hivatalosan törölték a listáról. Maradt a készthelyi 550-es fajta, ennek azonban az alakja annyira töredezett, hogy a fogyasztók emiatt nem szívesen vásárolják.

Ez idő szerint nincs is jó termőképességű, és a téli ellátás céljaira alkalmas, jó minőségű hazai burgonyafajta. A megoldás a hazai kutatókra és bizonyos fokig az importőrökre vár.

A felelősség-biztosításról

Több olvasónk a gépjárművek kötelező felelősség-biztosításáról érdeklődött. K. S. olvasónk pedig azt kéri, tájékoztassuk arról, hogy az állami vállalatokra kiterjedő biztosítás milyen könnyítést jelent a gépkocsivezetőkre a kártérítési ügyekben?

1971. január 1-től lép életbe a 42/1970. (X. 27.) Korm. számú rendelet, amely alapján Magyarország területén minden belföldi és külföldi rendszámú gépjármű üzemeltetője a gépjármű által okozott károk megtérítése végett — az Állami Biztosítónál — kötelező felelősségbiztosításban részesül. A gépjárművek felelősségbiztosítása az eddigi kötelező „szavatossági biztosítás” helyébe lép, de nem azonos az „CASCO”-biztosítással. Lényegében a Polgári Törvénykönyv felelősségi biztosításának helyes alkalmazása az eddigi helytelen „szavatossági” biztosítás helyett. Az életbelépő kötelező felelősségbiztosítás nemcsak a magánszemélyek tulajdonában levő gépjárművekre, hanem az állami vállalatok és egyéb szervek tulajdonában levő gépjárművekre is kiterjed.

Az új rendelkezés biztosítja, hogy akár állami, akár személyi tulajdonban levő gépjármű személyben, másik gépjárműben, dologban stb. kárt okoz, az okozott károkat az Állami Biztosító megtéríti. A rendelet szerint az Állami Biztosító a felelősségbiztosítás alapján azokat a károkat téríti meg, amelyekért a gépjármű üzemeltetője a magyar jog szerint felelősséggel tartozik. A biztosító megtéríti a károkozó felelősségéhez

mértén a gépjárművel okozott károkat abban az esetben is, ha azért nem az üzemeltető, hanem a gépjárművet el tulajdonító vagy jogtalan használó felel. Természetesen ez utóbbi esetben nem téríti meg a biztosító az üzemeltető dologi kárát és a társadalombiztosítási szerv megtérítési követelését. A biztosító viszont megtéríti azt a kárt is, amelyet a biztosított, mint munkáltató tartozik felelősséggel, ha az üzemi balesetet gépjármű okozta.

A biztosító nem téríti meg azt a kárt, amely a károkozó gépjárművön elhelyezett és nem az azzal közlekedő személyi használatára szolgáló tárgyakban keletkezett: a sugárzó anyagok és készítmények hatása, vagy a közegészségügyi hatóságok részéről a sugárzás ártalmas következményeinek elhárítása érdekében tett intézkedések folytán keletkezett; a közút burkolatában a gépjármű balesete nélkül keletkezett be; gépjármű munkagépként való használatánál keletkezett; az álló gépjárműre, illetve arról való rakodás során annak következtében állott elő; verseny vagy arra való edzés során idézett elő a gépjármű. Végül: ha külföldi rendszámú gépjármű nem magyar állampolgárnak (jogi személynek) okozott kárt.

A biztosító megtéríti a belföldi közúton vagy zárt telepen keletkezett károkat — az ismertett szabályok alkalmazásával — akkor is, ha a károsult a nyomozóhatóság határozatával bizonyítja, hogy a kárt ismeretlen gépjármű okozta.

A gépjárművek kötelező felelősségbiztosításáról szóló

rendelet, a közlekedésben részt vevő személyek érdekében lényeges előrelépést jelent. Megszünteti a gépjárművek által okozott károk megtérítésénél előforduló huzavonát, mert az Állami Biztosító minden esetben a gépjármű által okozott károkat rövid idő alatt megtéríti. Itt válaszolunk K. S. olvasónk kérdésére is.

A biztosítás bevezetése előtti időben — az állami vállalatok gépjárműveinek biztosítása hiányában — a vállalat gépkocsijával okozott károk egy részét kötelesek voltak megtéríteni. Az új rendelkezés szerint az állami gépjárművek által okozott károkat is a fent ismertett szabályok alapján az Állami Biztosító téríti. Például: parkolóhelyről távozó állami gépjárművel ha megrongálja a mellette parkoló személygépkocsit, nem kell az ügyet eltitkolni, hanem azt azonnal be kell jelenteni az Állami Biztosítónak, s a kár megtérül.

Dr. V. M.

NAPI KISLEXIKON

Az időjárás frontokról

A hosszan tartó szárazságot a napokban csapadékos időjárás váltotta fel. Havazni kezdett. Előtte ismét sokan panaszkodtak fejfájásra, a szokásosnál több volt az ingerlékeny, ideges ember.

● Frontátvonulás?

Ha a felettünk levő légkör fizikai tulajdonságai, hőmérséklete, légnyomása, nedvességtartalma, sugárzása és kémiai tulajdonságai rövid idő alatt egyszerre megváltoznak, megváltozik az időjárás. Ez úgy megy végbe, hogy a különböző földrajzi területek felett nagy levegőtömegek, légtömegek alakulnak ki, s mivel fizikai és kémiai tulajdonságaik eltérők, nem keverednek. A légtömegeket elválasztó határfületeket frontnak nevezzük. Ha a légtömegek területe között légnyomás-különbség alakul ki, a felettünk levő levegőtömeg helyére más tulajdonságú levegőtömeg kerül. Amikor az új levegőtömeget a régiót elváltató front átvonul felettünk, megváltozik az időjárás. A melegfrontban (felsiklás) a meleg légtömeg maga előtt tolja a hidegebbet. Borult idő, a légnyomás csökkenése, csendes, hosszas csapadék kíséri. A hidegfrontnál (betörési) a melegebb levegőtömeg helyére hidegebb áramlik. A légnyomás emelkedése, viharos szél, zápor jellemzi.

● A hatás?

A melegfront és a hidegfront nagyrészt elmentes hatással van az emberre. Előbbi átvonulását előre megérzi, ingerlékeny, fáradékony, figyelmét nem tudja jól összpontosítani. Gyakori a fejfájás, a rossz alvás. Hidegfront átvonulása-nál az idegrendszer ingerlékenysége csökken, elnehezedik a gondolkodás, kábultság támadhat. A frontátvonulások egyes betegségekre is rossz hatással vannak, tévedés azonban azt hinni, hogy egymagukban ezek okozzák a betegségek kifejlődését vagy a betegek halálát.

Kinek van igaza?

Ketten lépnek ki a vendéglőből. — Furcsa esténk van ma: két Hold van az égen. — Nem kettő, hanem összesen három. Mivel hosszú vita után sem tudták eldönteni, égen? — Hold van az égen? — Az ismeretlen kinyitotta szemét, és felnézett az égre? — Az attól függ, — Szaki bácsi! — honnan kezdjük a számolást...

— Persze, hogy jó! Nyolcra várlak, Ideérsz addig?

— Feltétlenül.

— Várlak, Jimmie, helló...

Blake letette a telefont, és kutatni kezdett a szobájában. A telefonasztalka közelében megtalálta, amit keresett: egy kis mikrofont. De nem nyúlt hozzá. Dicsérte az esztét, bár világos volt előtte, hogy a japánok felkészülnek a találkozárra... S most, mintha örült volna egy kisse feladatnak... Eszébe sem jutott, hogy könnyen halálal is végződhet ez a kaland. A hajón történt jelenet visszaadta a bizalmát, s kezdett hinni benne, hogy az ONI mindenben segít neki...

Leszaladt vacsorázni, aztán vissza a szobájába.

Elérkezett Campbell látogatásának az ideje.

Kopogtattak majd kivágódott az ajtó, és nagy zajjal berontott a tengerészkapitány. Körülbelül olyan külsővel, amilyennel Blake elképzelte magában, a saját maga által kitalált régi cimborát.

— Helló, öreg Al... Hű, de megöregedtél!... Menj csak néhány lépést, hadd nézzem a járárodrol, meg tudnád-e még maradni a fedélzeten?

Blake, mint egy jó színész, rögtönzött. Jól hátba vágta az ál Campbellt, aztán megropogtatta a csontjait. A kapitány felszisszent az egykori „robotember” szorításától.

— Hát, Jimmie, mégis látalak? — mondta jó hangosan, majd Campbellt a mikrofon közelébe vezette, s szótlanul rámutatott. Aztán kisse eltávolodtak onnan és Blake lehalkított hangon, mint amikor valami igen titkos dolgot beszélnek meg, ajánlatot tett Campbellnek.

— Tudod, miért jöttem, öreg cimborá?

— Ha megmondod...

— Hogy állsz pénz dolgában?

— Hát, tudod, hogy abból mindig kevés még a sok is... De azért van egy kis pénzem... Kölcsönt akarsz?

— Á, most nem... Most jól állok... En akárokked nekem pénzt szerezni... Ugye, régóta ismerjük egymást, jó cimborá vagy?

— Az vagyok, Al, tudod. Mit akarsz ezzel?

(Folytatjuk.)

Szabó László — TITKOS Sólyom Jozsef: HADVISELÉS

A kikötő elpusztul: 7.55-kor

42.

A hajó tele volt utasokkal. Blake jó néhányukkal megismerkedett. Így azzal a vaskereskedővel is, aki Közép-Nyugatról utazott a Hawaii szigetekre. Mint mondta, egészségügyi túrára. Mister Horner, a vaskereskedő, a legjobb úton haladt afelé, hogy krónikus alkoholista legyen. Blake ugyanis valahányszor belépett a bárba, Horner mindig ott találta. Ráadásul nem is volt valami kellemes alkoholista; ha éppen nem volt pohár a szájánál, idejét azzal töltötte, hogy mindenki belekötött. Szinte provokálta az embereket, hogy üljének le vele beszélgetni. Aki megtagadta, azzal még durvábban kötekedett... Így tett többször Blake-kel is, aki igyekezett messze kikerülni a kötekedő vaskereskedőt...

Már csak egyetlen nap volt hátra, hogy a hajó Honoluluba érkezzék, s Blake persze nagyon nyugtalan volt. Bement a bárba, hogy magába döntsen némi „idegcsillapítót”. Vajon hogyan lépjen érintkezésbe „Campbell”-lel? Ezen járt az esze már kora reggel óta.

A bárban találta Horner-t, aki, ha lehet, még kötekedőbb hangulatban dülöngélt, mint egyébként. Most ismét Blake-et szemelte ki áldozatul.

— Hagyjon békén! — válaszolta Blake, s a bárba belépő egyik németre pillantott.

— Maga meg akar engem sérteni?! Nem hajlandó velem szóba állni?! — kiáltotta alkoholmámorában Horner, a vörös képű vaskereskedő, s már a szemén látszottak a benne dúló indulatok: mindjárt nekiugrik Blake-nek, s megüti. Az egykori artista azonban állt a helyén, s most

már benne is felébredt a virtus szelleme. A vaskereskedő mindenképpen neki akart menni a nála legalább egy fokkal magasabb Blake-nek, ám mielőtt elérte volna, megcsúszott és végigvágódott a padlón. Szörnyűt koppant a feje. A sarokban ülő Horner német ugrott fel, odarohant a férjéhez, sikoltozni kezdett. Könyörgött Blake-nek, hogy segítsen neki bevenni a fejét a kabinjába. A fal mellett álló német ottant bámult rájuk, Blake pedig, mint a pelyhet, kapta föl mister Horner-t, és bevitt a kabinba. Az asszony elszaladt a hajóorvosért. S ebben a pillanatban Horner csodálatosképpen visszanyerte öntudatát.

— Ha Honoluluba érkezik — sutogta gyorsan — hívja fel a Pennsylvaniát a szállodájából és kérje Campbellt a telefonhoz. Beszéljen meg vele egy találkozót a szállodában. Fel fogja ismerni egy szakadással a zubbonya bal mellén. Ovakodjék a diktafonoktól!

Alig fejezte be szavait az állítólagos vaskereskedő, máris a kabinba lépett Horner német és az orvos. Horner persze ismét „elvesztette az eszméletét”, de Blake mintha egy gyorsan tovatűnő mosolyt olvasott volna le az arcáról...

A hajó rövidesen befutott Honoluluba és a „robotember” a szállodába sietett. Megfigyelte, hogy a két japán és a két német a mellette levő jobb és bal oldali szobában kapott helyet. Ezt sem tekintette merő véletlennek. Tehát a portás is a kezükre játszik... Nem volt sok ideje gondolkodni, mert az utasításnak megfelelően fel kellett hívnia a Pennsylvaniát.

Némi várakozás után megszólalt a vonal túl-só végén egy hang:

— Tessék... Campbell...

Blake jó hangosan, hogy a közelben ólálkodó japánok is hallják, felkiáltott:

— Jimmie? O, vén medve, de rég látalak!... Persze, én vagyok... Al... Itt jártam... Gondolom, megkereslek... Hallottam, hogy a Pennsylvánia itt tartózkodik...

— Honan tudod te, hogy mi itt vagyunk?

— Hát, a hajón hallottam, amin jöttem... Nincs itt titok...

— Mit keresel Honoluluban?

— Üzleti ügyek, öreg Jimmie. No, mikor találkozunk?

— Este hétkor lejár a szolgálatom, elmegyek hozzád... Jó?...